

# A LA RECERCA DEL LLIBRE DESITJAT: pistes per desxifrar el sistema d'indexació



**LLUÍS AGUSTÍ** PROFESSOR DE LA  
FACULTAT DE BIBLIOTECONOMIA I DOCUMENTACIÓ DE LA UB

Quan som en un supermercat trobem el que busquem a partir de l'aparença dels productes i sabem tot d'una si som davant de les verdures o les conserves. No cal llegir els rètols, una mirada als productes o una indicació serveix per orientar-nos: "És al quart passadís, a mà dreta..." i allà ja sabem trobar el que calgui. En una biblioteca no passa el mateix. Els llibres tots s'assemblen i el seu contingut no s'evidencia pel continent, llevat potser d'algunes tipologies de materials com els còmics o els llibres infantils. Si a més tenim desenes de milers de llibres en accés lliure, que l'usuari trobi de manera autònoma els materials es fa més difícil. Com es pot resoldre i proposar un sistema que sigui prou eficient perquè tothom trobi el que busca i que res no es perdi?

Aquesta preocupació és present des de fa molts segles, fins i tot abans que existissin els llibres, en temps dels rotlles. El primer que va resoldre el repte, i del qual es té memòria, va ser Calímac de Cirene, a la Biblioteca d'Alexandria. A Calímac se li atribueix la invenció dels primers catàlegs, al segle III aC, els *pinakes*, que dividien el coneixement en gèneres i seccions. Els autors s'organitzaven pel nom, ja que els cognoms són una invenció molt més tardana. La gran novetat dels *pinakes* era que categoritzava el saber i ordenava els materials.

A partir de Calímac, els bibliotecaris han mirat al llarg de la història d'organitzar els fons amb més o menys fortuna. Però el sistema de la major part de les biblioteques d'avui té l'origen en la classificació de Dewey (DC), fixada el 1876 pel bibliotecari nord-americà Melvil Dewey. Era un tipus peculiar que també va inventar els arxivadors verticals però que avui hauria tingut problemes amb les amistats i la justícia, segons el que deien els seus coneguts: era un perla. Avui dia la DC s'utilitza principalment en biblioteques públiques dels Estats Units, el Regne Unit, França, etc.

Ara bé, els bibliotecaris sempre han mostrat certes tendències trotskistes: cada vegada que s'estableix una norma internacional apareix una escissió, una adaptació. En aquest cas, de la DC es va fer una nova versió a principis de segle XX, la classificació decimal universal (CDU), una classificació arranjada per Paul Otlet i Henry Lafontaine. Aquests dos filantrops belgues volien catalogar tota la producció documental mundial des de Brussel·les i, entre altres mèrits, van inventar la fitxa de catàleg que tots coneixem i van concebre el funcionament d'internet quasi un segle abans de la seva invenció. La CDU s'ha traduït a més de quaranta llengües i ajuda en la classificació i l'organització de biblioteques públiques i universitàries d'arreu del món, entre les quals hi ha les catalanes i les espanyoles.

Aquest sistema classificatori distribueix el coneixement universal i organitza els llibres en les prestatgeries en deu grans categories temàtiques:

## 0. Obres generals

1. Filosofia
2. Religió
3. Ciències socials
4. (Actualment vacant)
5. Ciències pures i naturals
6. Ciències aplicades, medicina i tecnologia
7. Arts, espectacles i esports
8. Lingüística i literatura
9. Geografia i història

Cadascun d'aquests deu grups se subdivideix en classes menors. Els números de la classificació es poden subdividir tant com sigui necessari per permetre una major flexibilitat i incloure conceptes més específics o nous. Per exemple:

## 3. Ciències socials

34. Dret
342. Dret públic
- 342.8. Dret electoral

Això fa que els llibres es classifiquin sota números de diversa llargada (34; 342.8; 35...). Perquè aquesta organització de categories i subcategories tingui sentit, caldrà ordenar els llibres com si tinguessin un zero a l'esquerra, és a dir: 0,34, 0,3428, 0,35.

Els números de la classificació se solen completar amb les tres primeres lletres del cognom de l'autor. Per exemple, l'obra de Werner Fuld *Breve historia de los libros prohibidos* seria el 098 FUL. Les novel·les (N), les obres de teatre (T) i les de poesia (P) sovint se solen simplificar de diferent maneres segons les biblioteques, i en lloc d'un número que seria molt llarg s'usen grups:

N 833 Bla o bé N (Bla) Exi per a l'obra d'Artur Bladé 'L'exiliada'

T 841 Sha o bé T (Sha) Mac, per a 'Macbeth' de Shakespeare

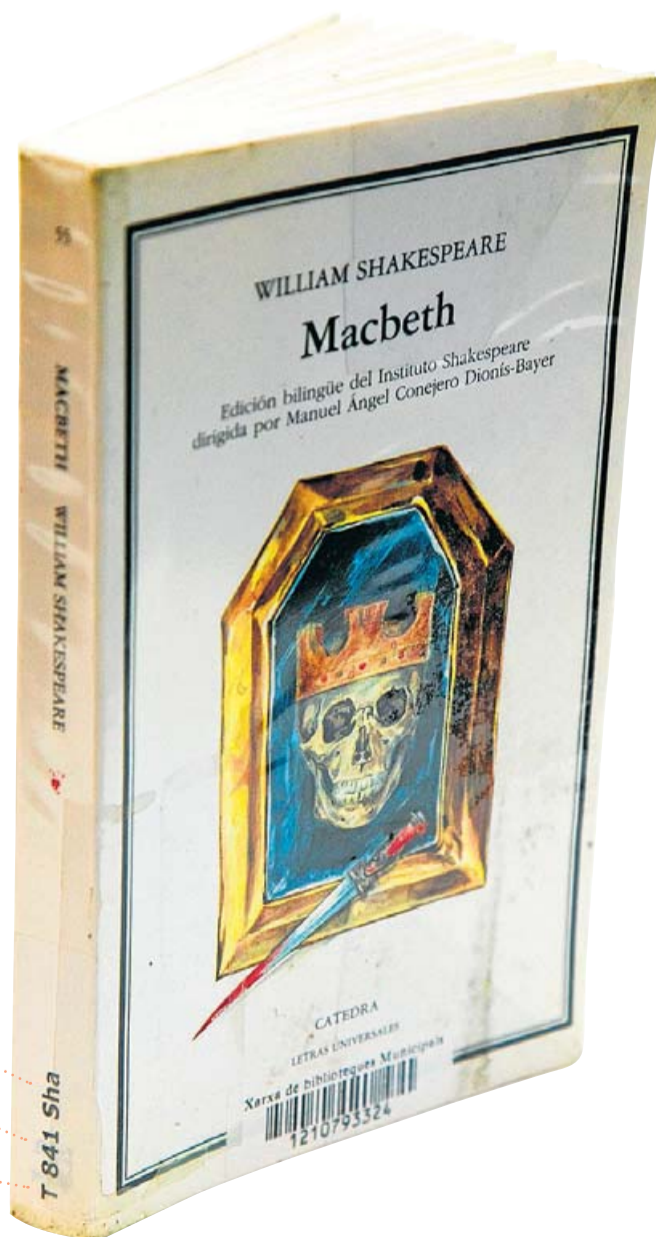
P 833 And o bé P (And) Can, per al poemari 'Cant temporal' de Vicent Andrés Estellés

Aquest grup alfanumèric s'anomena signatura o cota i és el que apareix en els registres del catàleg i n'indica la col·locació en les prestatgeries. Amb aquest sistema tindrem ordenats alfabèticament en la prestatgeria tots els autors sobre una matèria i serà més fàcil trobar l'obra que es busca.

Aquesta complexitat aparent té uns avantatges clars. En primer lloc, ajuda a l'ordenació en les prestatgeries per matèries: si no sabem quin llibre volem els tenim tots junts per àrees temàtiques. En segon lloc, porta a l'anomenada *serendipitat*: busquem un títol concret i al costat en trobem un de molt millor que no coneixíem. En tercer lloc, és flexible: sempre hi ha espai per a un document que arriba nou al fons. I, en quart lloc, és internacional: a tot arreu s'organitza de la mateixa manera, encara que sigui la primera vegada que som en una biblioteca sabrem on trobar les coses.

Hi ha més classificacions en el món: la de la Biblioteca del Congrés de Washington (LCC), la Colònada ideada per Ranganathan, la de Bliss, les decimals japonesa i coreana, la xinesa... La LCC és la més estesa en grans biblioteques dels Estats Units i fora, com ara la de la Universitat Pompeu Fabra. Aquesta és una classificació pràctica i ideal per a l'organització de grans fons. Va ser creada per Herbert Putnam a partir de l'organització d'un fons concret, la Biblioteca del Congrés, i no inventada a partir de l'abstracció, com les decimals.

I si heu arribat fins aquí i continueu sense aclarir-vos, no us amoïneu: sempre us quedaran els bibliotecaris. §



**Sha**  
SHAKESPEARE

**841**  
LITERATURA  
ANGLESA

**T**  
TEATRE